

Ψηφιακά Μέσα και Αισθήσεις

7^ο εξάμηνο, ακαδημαϊκό έτος 2023-2024

Διδάσκων: Νίκος Μπουμπάρης

Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ – ΚΥΡΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- Πως αναλύουμε, καταγράφουμε και τελικά αντιλαμβανόμαστε τον χώρο που ζούμε;
- Πως εκφράζουμε αυτή τη σχέση μέσα από αφηγήσεις και με τη χρήση ψηφιακών μέσων;

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Πως αναλύουμε, καταγράφουμε και τελικά αντιλαμβανόμαστε τον χώρο που ζούμε;

Καταγραφή, ανάλυση, ερμηνεία, χαρτογράφηση χωρικών αισθητηριακών δεδομένων (4 μονάδες)

- Πως εκφράζουμε αυτή τη σχέση μέσα από αφηγήσεις και με τη χρήση ψηφιακών μέσων;

Τελική εργασία (δημιουργία audio walk ή videowalk ή ψηφιακής αφήγησης στο ArcGis Story maps), (6 μονάδες)

1	5/10	Εισαγωγή	Περπατώντας (4 μονάδες)
2	12/10	Περπατώντας	
3	19/10	Περπατώντας	
4	26/10	Χαρτογράφηση	
5	2/11	Χωρική αφήγηση	
6	9/11	Χωρική Αφήγηση	5/11 κατάθεση της εργασίας στο eclass
7	16/11	Περιπατητικά τοποθεσιακά μέσα (locative media walks)	
8	23/11	Περιπατητικά τοποθεσιακά μέσα (locative media walks)	
9	30/11	Περιπατητικά τοποθεσιακά μέσα (locative media walks)	
10	7/12	Μέσα & Αισθήσεις	
11	14/12	Η αντίληψη του περιβάλλοντος	
12	21/12	πρότζεκτ	
13	11/1	Σύνοψη	
			Τελική εργασία: δημιουργία audio walk στο Echoes.xyz ή videowalk ή χωρικής αφήγησης στο ArcGis Story maps (6 μονάδες)

Τοποθεσιακά Μέσα
(locative media)

χωρικά
δεδομένα

Ψηφιακά Μέσα και Αισθήσεις

Ψηφιακοί Χάρτες

χωρικές αφηγήσεις

Περπάτημα

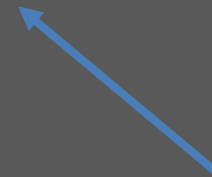
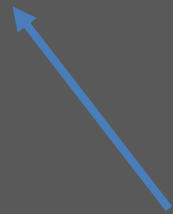
Τοποθεσιακά Μέσα
(locative media)

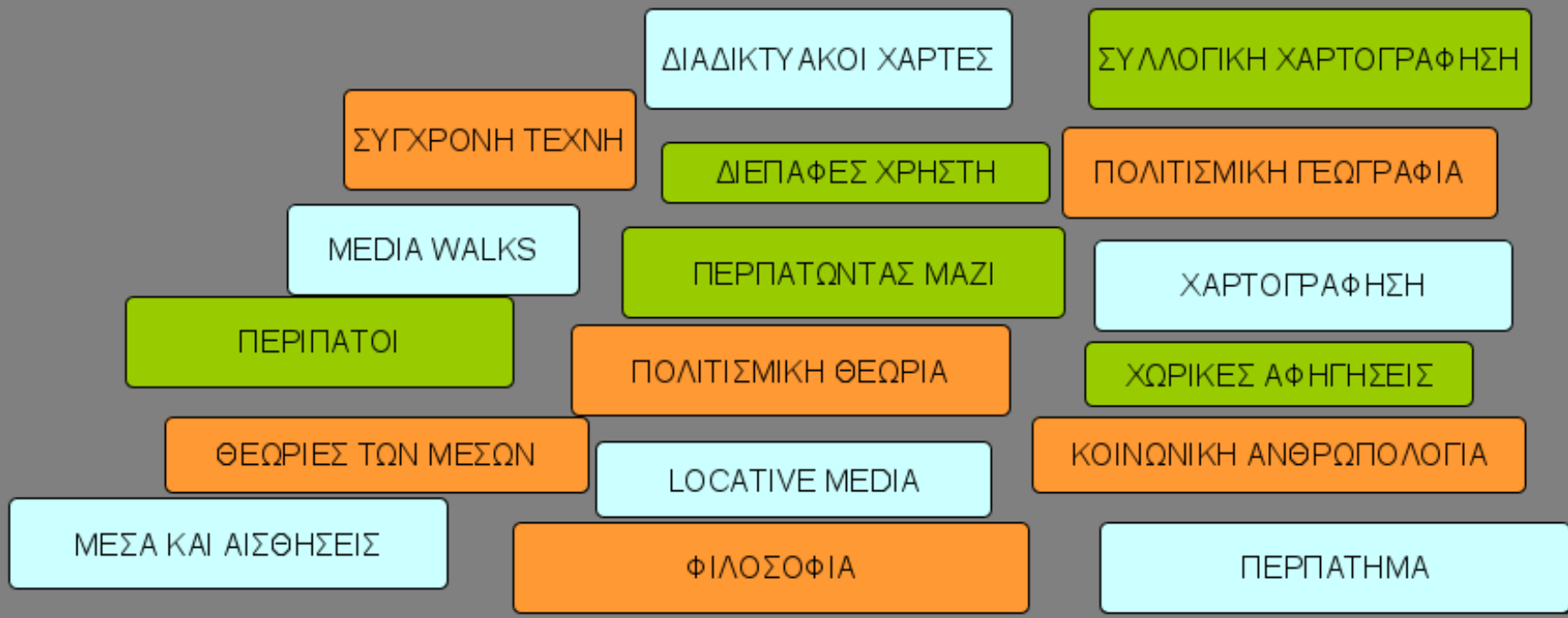
χωρικά
δεδομένα

Ψηφιακοί Χάρτες

χωρικές αφηγήσεις

Περπάτημα

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ/ΓΝΩΣΙΑΚΑ ΠΕΔΙΑ

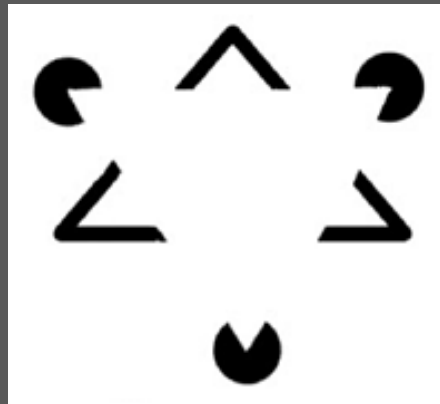
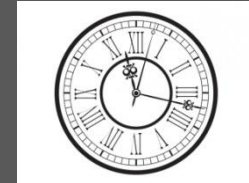
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ/ΠΡΟΤΖΕΚΤ

ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ - Ακαδημαϊκό εξάμηνο 2020-2021, ΤΠΤΕ

Η γνώση εδράζεται σε έμφυτες ιδέες και διανοητικές-λογικές λειτουργίες

Οι αισθήσεις συχνά μας απατούν

Ερώτηση:
Πόσα τρίγωνα υπάρχουν;

Απάντηση:
!

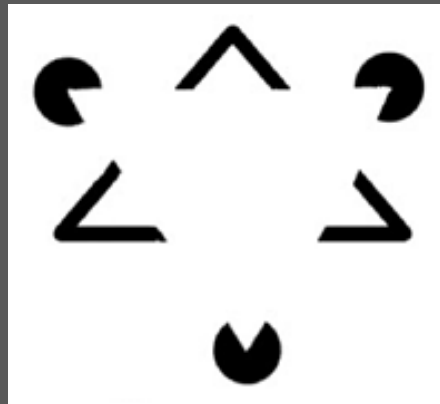
Ορθολογισμός versus Εμπειρισμός

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Η γνώση παράγεται από τον συνδυασμό παρόντων και πρότερων αισθητηριακών δεδομένων (εμπειρία)

Οι αισθήσεις είναι η μόνη πηγή γνώσης

Ερώτηση:
Πόσα τρίγωνα βλέπετε;

Απάντηση:
Ένα ή δύο ή πέντε ή...

Ορθολογισμός versus Εμπειρισμός

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Λογική
(ανώτερη γνώση)

Αισθήσεις
(κατώτερη γνώση
αβέβαιη, απατηλή)

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Αισθήσεις
(συνολική γνώση)

Λογική
(μερική γνώση)

Wanderer in the Storm, Carl Julius von Leybold (1835)

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Πως γνωρίζουμε τον εαυτό μας και τον κόσμο;

Λογική versus Αισθήσεις

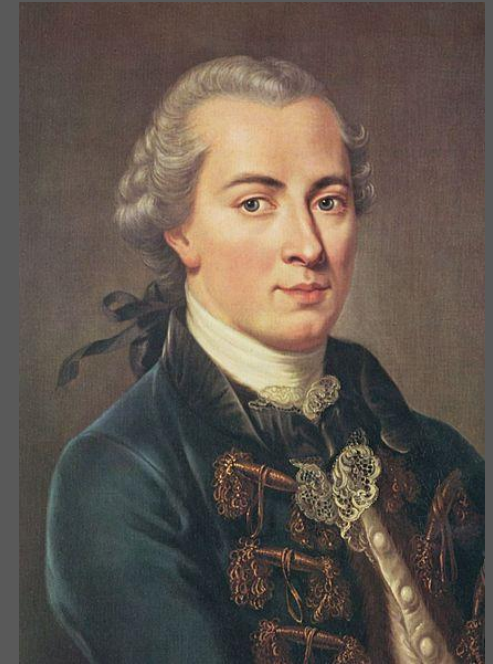
φαινομενολογία

Ριζοσπαστικός
εμπειρισμός

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Η αισθητηριακή αντίληψη συνδέεται με το συναίσθημα και την αισθητική ως ιδιαίτεροι τρόποι ανταπόκρισης του υποκειμένου σύμφωνα με την κρίση του

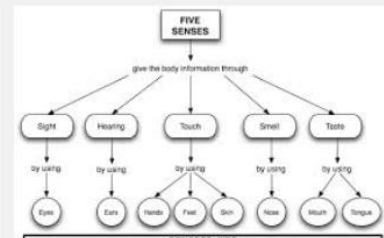
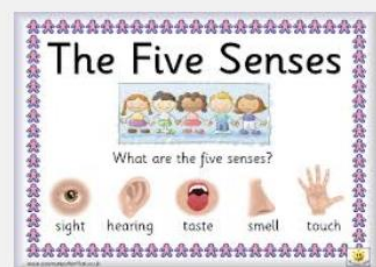
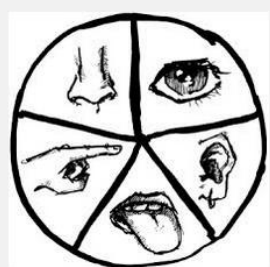
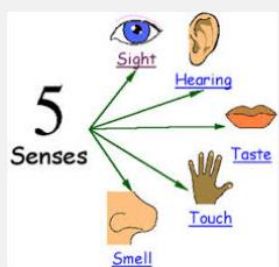
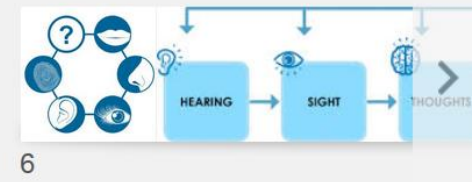
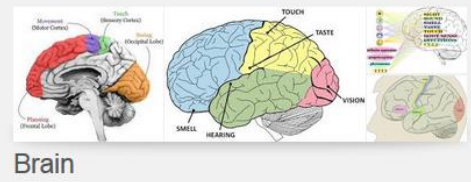
Immanuel Kant
(1724-1804)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Brhadaranyaka Upanishad

1. Prana: όργανο αναπνοής
2. Όργανο ομιλίας
3. Γλώσσα και γεύση
4. Μάτι και μορφές, χρώμα
5. Αυτί και ήχοι
6. Νους και επιθυμία
7. Χέρια και έργο, δράση
8. Δέρμα και απτικότητα

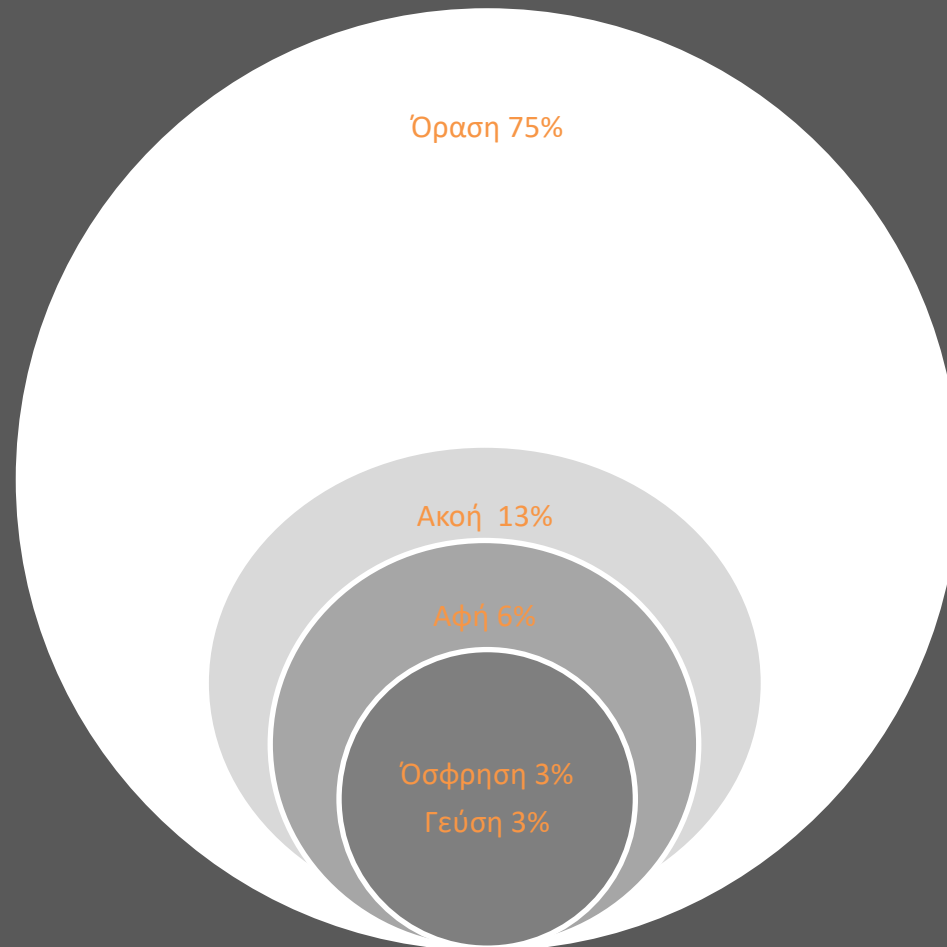
Αισθητήρια όργανα και τα αντικείμενα των αισθήσεων σε δυναμική αλληλόδραση

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ πως αντιλαμβανόμαστε, γνωρίζουμε, μαθαίνουμε; ΛΟΓΙΚΗ

Ο προσδιορισμός, η ταξινόμηση και οι λειτουργίες των αισθήσεων διαμορφώνονται από πολιτισμικές δυναμικές και ιστορικές συγκυρίες

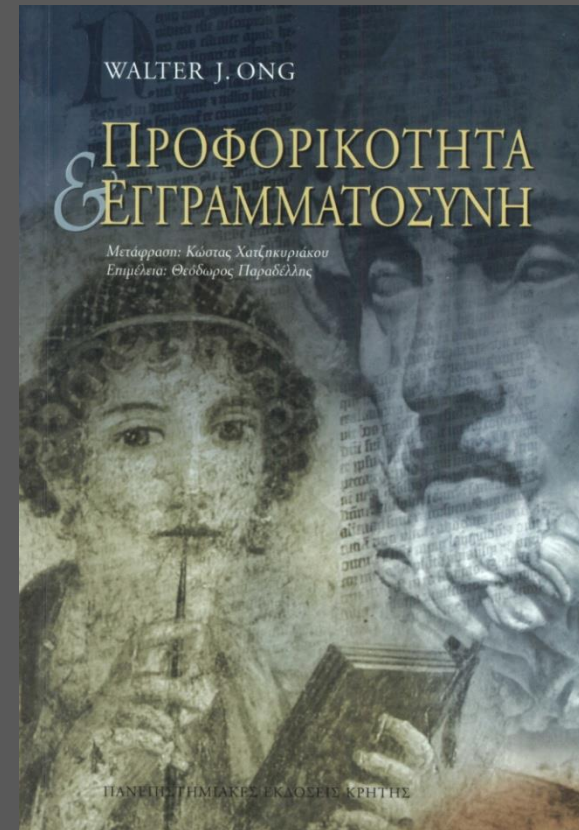

Η χρήση των πέντε αισθήσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία

Πηγή: UN training manual

Ο οπτικός πολιτισμός (μέσω της επικράτησης της γραφής)

ευνοεί
την ομοιομορφία/τυποποίηση,
την αναλυτική σκέψη,
την αποστασιοποίηση από το
συμβάν
το βάθεμα και την εξατομίκευση
της συνείδησης

Όραση

Ακοή

Αφή

Γεύση

Όσφρηση

Ισορροπία

Ιδιοδεκτικότητα (proprioception)

Κιναισθησία

Πίεση

Θερμοκρασία

Πόνος, κ.ά.

Αισθητήριο όργανο

Σώμα

Εισδοχές
πληροφορίας στο
νου με σκοπό την
αντικειμενική
γνώση/αλήθεια

Η γνώση είναι δυναμική
και προκύπτει μέσα από
την κίνηση –
αλληλεπίδραση
στον χώρο

Ψηφιακά Μέσα και Αισθήσεις

Τα μέσα
ως προεκτάσεις
των αισθήσεων
και του σώματος.

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Τα Μέσα είναι οι Αισθήσεις!

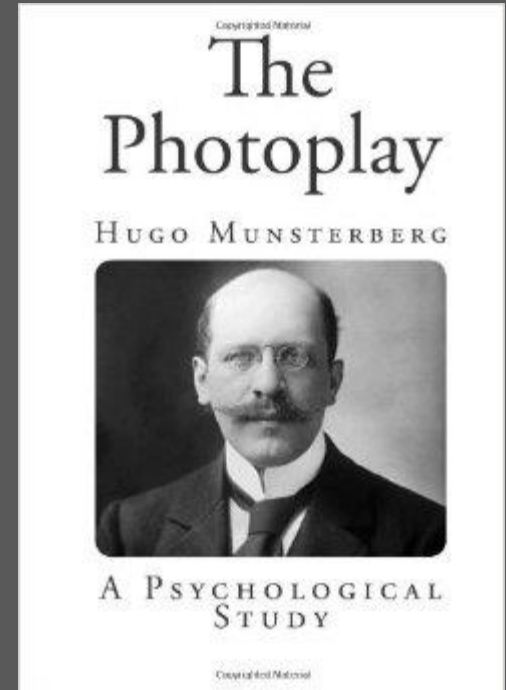
«Είμαι ένα μάτι. Ένα μηχανικό μάτι. Εγώ, η μηχανή, σου δείχνω τον κόσμο με τον τρόπο που μόνο εγώ μπορώ να δω. Ο τρόπος μου δημιουργεί μια φρέσκια αντίληψη για τον κόσμο.»

Djiga Vertov (1896-1954)

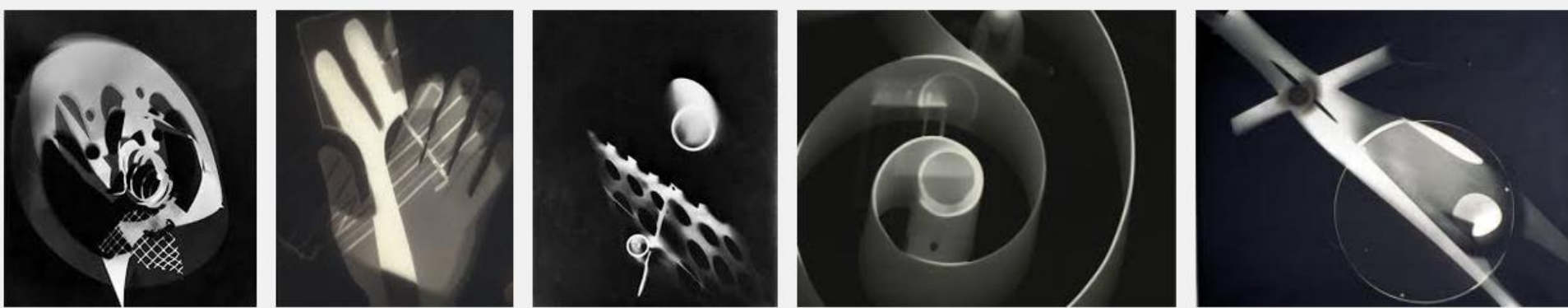
Οι τεχνικές της κινούμενης εικόνας αντιστοιχούν στις λειτουργίες της αισθητηριακής αντίληψης (perception).

Close-up – προσοχή

Cut-back/montage - μνήμη

«Η εφεύρεση της φωτογραφίας κατέστρεψε τους κανόνες της αναπαραστατικής και μιμητικής τέχνης. Το ουσιώδες εργαλείο της φωτογραφικής διαδικασίας δεν είναι η κάμερα αλλά η φωτοευαίσθητη επιφάνεια.»

Lazlo Moholy-Nagy (1895-1946)

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ

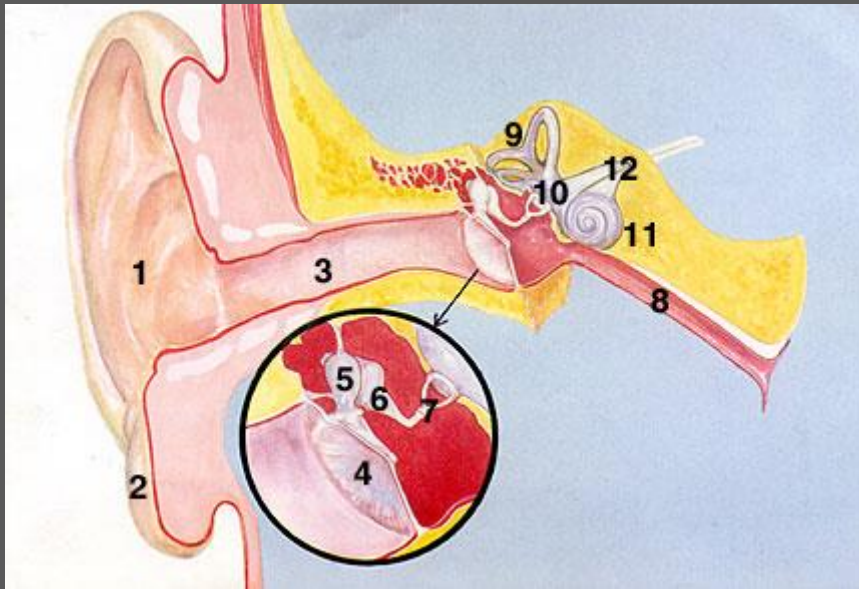
Composite images

Οπτικοποίηση γενικών/οικουμενικών; νοητικών σχημάτων
(όπως οι ανθρώπινοι τύποι)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Τα ηχητικά μέσα
ακούνε για μας!

Η κομβική σημασία του τυμπάνου στη δημιουργία των ηχητικών μέσων

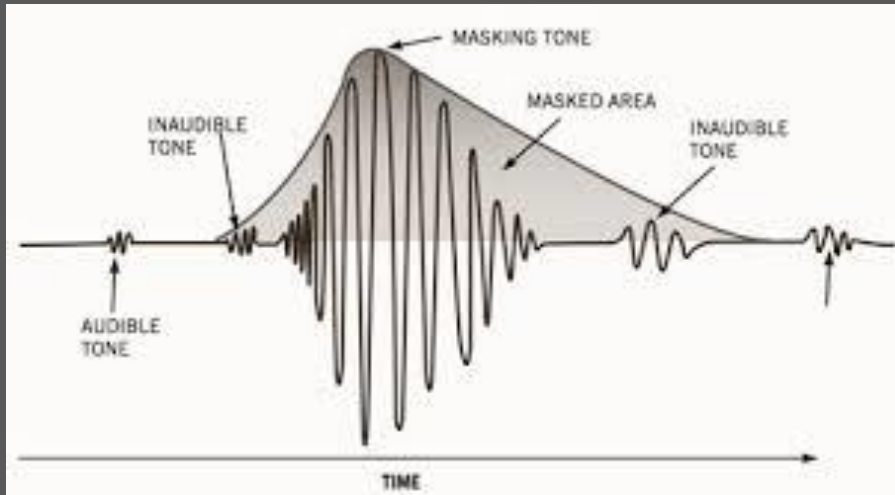
με καταβολές στην ωτολογία και τη φυσιολογία,

οι οποίες αφαιρούν την ακοή από το σώμα και τις άλλες αισθήσεις

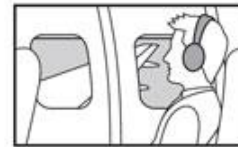
Jonathan Sterne

Το mp3 ακούει για μας!

3 distinct Noise-Canceling modes with
intelligent auto-selection

A = Airplane mode

B = Bus/Train mode

C = Office mode

Το mp3 αντικαθιστά και τυποποιεί τις επιλεκτικές διεργασίες της ακρόασης,

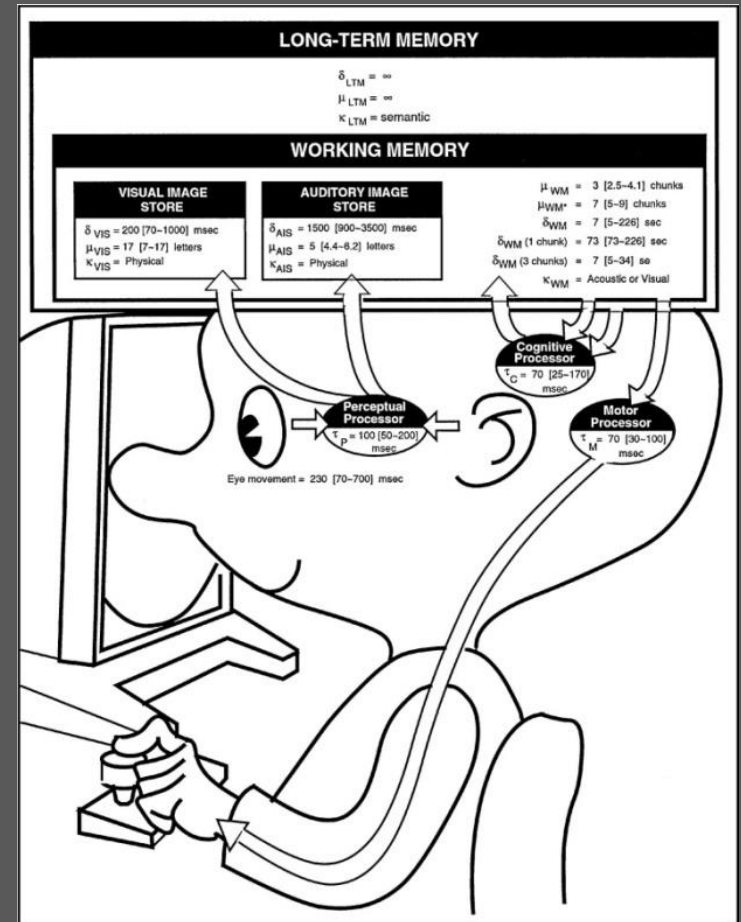
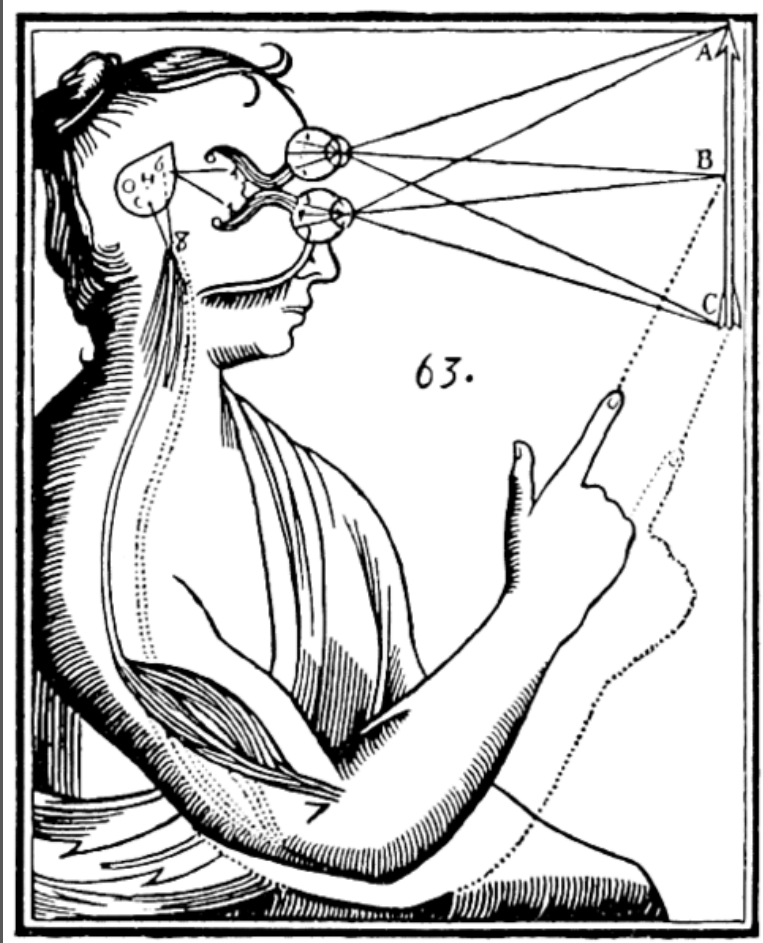
μειώνει το ακουστικό φορτίο σε πολυαισθητηριακά περιβάλλοντα,

αναπτύσσει περαιτέρω την κινητική ιδιωτικότητα

Jonathan
Sterne

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ

ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

DANS, KÖN OCH JAGPROJEKT

På jakt efter ungdomars kroppsspråk och den "synkretiska dansen", en sammansmältning av olika kulturells dans, har jag i mitt fältarbete under hösten rört mig på olika arenor inom skolans värld. Nordiska, afrikanska, syd- och östeuropeiska ungdomar gör sina röster hörda genom sång, musik, skrik, skratt och gestaltar känslor och uttryck med hjälp av kroppsspråk och dans.

Den individuella estetiken framträder i kläder, frisyer och symboliska tecken som förstärker ungdomarnas "jagprojekt" där också den egna stilen i kroppsrörelserna spelar en betydande roll i identitetsprovningen. Upphållsrummet fungerar som offentlig arena där ungdomarna spelar upp sina performance-liknande kroppsshower

Κείμενο και οθόνη υπολογιστή:
μετασηματισμοί της οπτικής κουλτούρας
ή

Τα μέσα οργανώνουν τις αισθητηριακές
λειτουργίες

ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

Διάδραση και απτικότητα

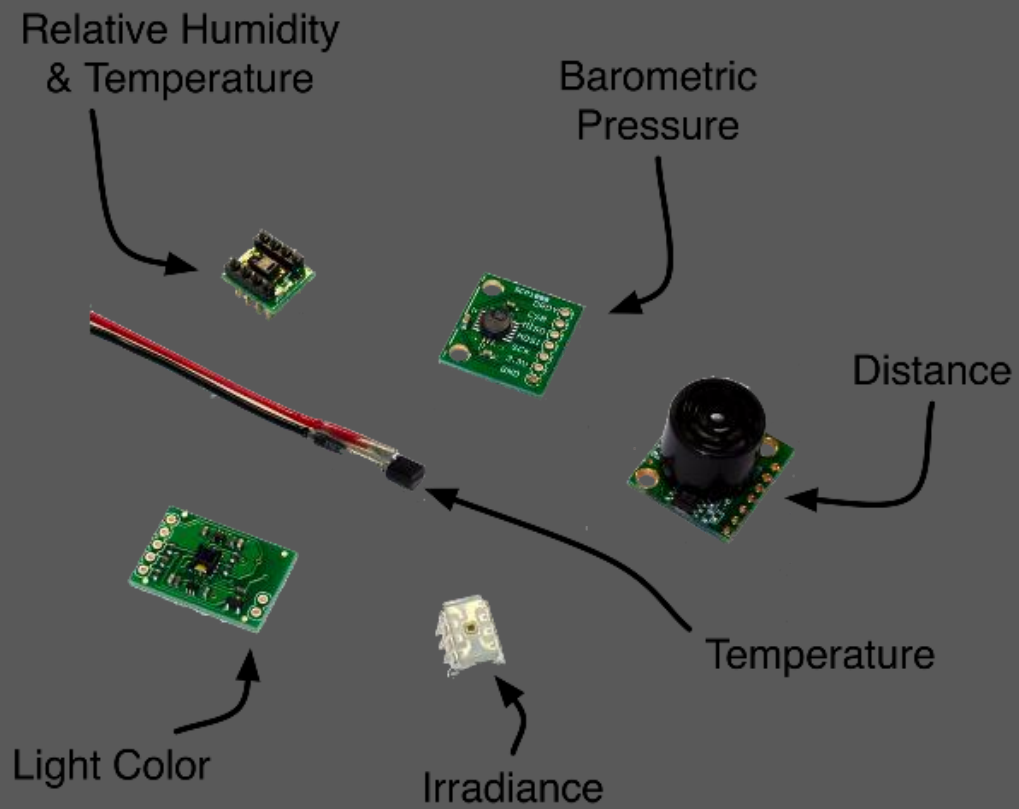
ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

Οι αισθήσεις ως μέσα επικοινωνίας

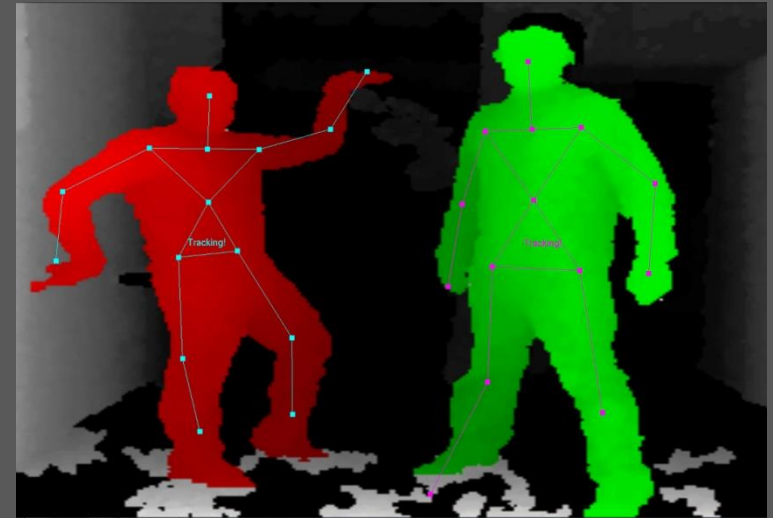
μεταφέρουν δεδομένα

διαμεσολαβώντας ανάμεσα στον εξωτερικό και
εσωτερικό κόσμο του χρήστη

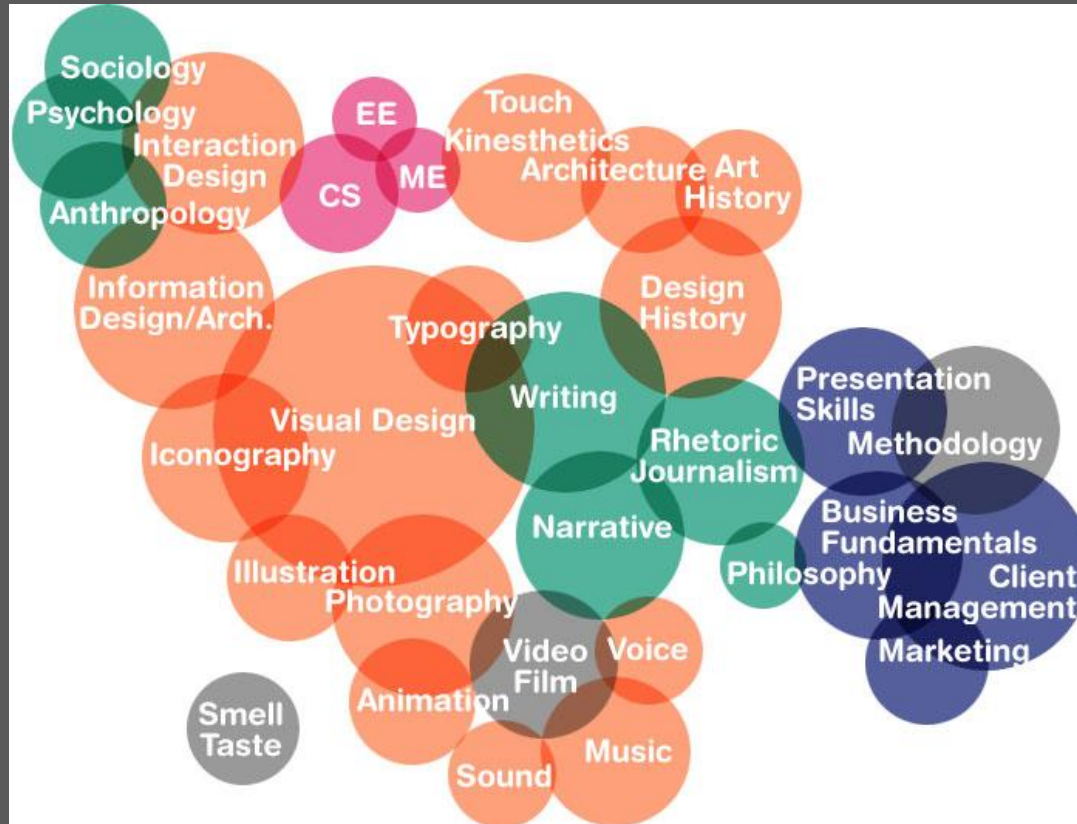

ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

Σχεδιασμός Εμπειρίας

ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΧΡΗΣΤΗ

Βασικά σημεία
για μια περισσότερο αισθητηριακή προσέγγιση
στα μέσα επικοινωνίας

Οι αισθήσεις είναι μέσα επικοινωνίας

Τα μέσα λειτουργούν ως αισθήσεις – Τα μέσα
οργανώνουν και αλληλεπιδρούν με τις
αισθήσεις

Βασικά σημεία για μια περισσότερο αισθητηριακή προσέγγιση
στα μέσα επικοινωνίας

Από τον διαχωρισμό και την ιεραρχία των αισθήσεων
στην πολυαισθητηριακή εμπειρία.

Από το «σώμα vs. πνεύμα» και την έμφαση σε
επιμέρους αισθητήρια όργανα στην ενοποίηση-
ροή σώματος-πνεύματος

Από τον καθιστό και αποστασιοποιημένο θεατή/ακροατή
στο ενεργό δίκτυο χρήστης-μέσο-περιβάλλον.